

zivali k dobrovoljnim skladom za izdajateljski fond „Splošne slovanske Matice“.

Pred zaključkom zborovanja se sklene na predlog Hovorke, da se priredi prihodnji, t. j. V. shod slovanskih časnikarjev v Plznu. Sklep se sporoči brzojavno županstvu plzenskemu, ki je takoj tudi odgovorilo, da sprejme srčno rado slovanske goste. Končno se pozdravijo brzojavno tudi županstva v Pragi, Krakovu in Dubrovniku, kjer so se vršili prvi trije časnikarski shodi.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Izvršila se je zopet velika tragi-komedija. Ministrski predsednik je bil začel na vso moč streljati na ogrsko vlado zaradi avtonomnega carinskega tarifa in ž njim v zvezi stoječo nagodbo. Grozil je, kar se je dalo, in naposled dal razglasiti, da se pogajanja v tej zadevi ne začno poprej, dokler ogrska vlada ne odgovori na zahtevanja dunajskega ministrstva. Szell pa se ni pustil ugnati v kozji rog in ker gora ni prišla k Mohamedu, je šel Mohamed h gori. V sredo jutraj so šli ministrski predsednik Körber, trgovinski minister Call in finančni minister Böhm v Budimpešto, da začno zopet pogajanja z ogrsko vlado, dasi ta v nobenem oziru ni ugodila Körberjevim zahtevam. Szell je torej dosegel lepo zmago.

Državni zbor. — Poslanska zbornica bo zborovala še do 14. junija. Te dni je bila končno dognana razprava o proračunu poljedelskega ministrstva in se je začela razprava o proračunu pravosodnega ministrstva. Izmej slovanskih poslancev sta govorila Vencajz, ki je zlasti napadal porotnike, Plantan in dr. Ploj. Proračunska razprava bo v kratkem končana.

Deželni zbori se skličejo takoj po zaslišanju državnega zbora in sicer na dan 17. junija.

Ogrska. — Madjari stoje že od nekaj na stališču, da delegacija ni družega, nego nekaj odsek njihovega parlamenta, ne pa samostojen parlament. Neodvisna stranka je z ozirom na to zahtevala, naj bo vsakemu poslancu dovoljeno, prisostvovati tudi odsekovim sejam delegacije, tudi če ni sam delegat. Delegacija se temu upira in tako je prišlo do konflikta. Neodvisna stranka hoče menda delegacijo speljati ad absurdum in bržčas se jej to posreči.

Srbija. — Ministrska kriza, ki je bila nastala pred kratkim, je poravnana. Kralj je najprej ponudil vodji radikalcev, Pasiču, naj sestavi novo ministrstvo, toda Pasiču se to ni posrečilo, ker ni hotel Nikolić postati minister zunanjih del. Vsled tega je novo ministrstvo sestavil zopet Vuić.

Rusija. — V torek je prezident francoske republike Loubet dospel v Petrograd. Bil je sijajno vsprejet. V oficijelnih napitnicah se je toplo povdarjala rusko-francoska alijanca.

Amerika. — Nemški cesar Viljem je Združenim državam ameriškim ponudil v dar kip kralja Friderika II. To bo lepo, če bodo ameriški republikanci začeli moliti kipe raznih tujih kraljev.

Vojna v južni Afriki. — Ta teden so v Verenegingu zbrani burski voditelji in angleški pooblaščenici ter se pogajajo zastran miru. Angleški listi upajo za trdno, da se doseže porazumljenje in sklene mir.

Obrtnija.

Obratna štetev.

Pod spretnim uredništvom tajnika kranjske trgovske in obrtne zbornice dr. Viktorja Murnika izhajajoči, jako dobri „Narodnogospodarski Vestnik“ je priobčil v 2. številki tekočega leta naslednje pojasnilo o obratni štetvi, ki se začne že dne 3. junija t. l.

Najvažnejši pogoj uspešne gospodarske in socialnopolitične zakonodaje je zlasti dandanes, ko je pridobitno življenje tako komplicirano, natančno poznavanje gospodarskih naredb in pridobitnih odnosajev. Zato so poizvedbe, ki naj podado zanesljivih podatkov o razmerah v poedinih gospodarskih krogih, neprecenljive važnosti. Pri nas v Avstriji sicer nismo brez statističnih dat za vpogled v gospodarsko gibanje, ali vendar so vse poizvedbe, ki so se doslej vršile, le nekaki odlomki; vršila so se pač ponovno statistična poizvedovanja, zlasti od strani trgovskih zbornic, ali vsem tem nedostaje enotnosti in popolnosti, kajti te ovedbe so se vršile le omejeno, in sicer so se utesnile ali na posamezne kronovine ali pa le na poedine pridobitne stroke. Tako pa smo v primeri z drugimi velikimi državami zaostali, kajti drugod, tako na Nemškem in v Franciji, so v zadnjih desetletjih imeli splošne obrtne štetve, oziroma popise obrtnih in kmetijskih obratov. Letos se pri nas zamujeno popravi in se po vzgledu drugih narodov izvrši tudi pri nas v Avstriji prihodnji mesec popis vseh obrtnih in kmetijskih obratov po določenih zakona z dne 18. januarja l. 1902, drž. zak. št. 21, in pa ministrskega ukaza z dne 25. marcija t. l., drž. zak. št. 56. Ta splošni popis obrtnih in kmetijskih obratov bi se bil po prvotnem načrtu imel izvršiti že spomladi preteklega leta, neposredno v zvezi z ljudskim štetjem l. 1900, ker pa so se dotične obravnave v državnem zboru tako zavlekle, da ni bilo mogoče lansko spomlad, oziroma poletje izvesti popisa, se je odgodila izvršitev popisa na tekoče leto. Po določbi više navedenih zakonov je izvršiti popis po stanju z dne 3. junija l. 1902. to se pravi, obrate bo popisati kot take, kakršni bodo dne 3. junija l. 1902. ne glede na izpremembe, ki se morda pojavijo med popisovanjem. V izvršitev obratnega popisa se razdele politični okraji v popisna okrožja (Zähl-rayons), ki so po pretežnem številu obrtnih ali kmetijskih obratov ali pretežno obrtna in pretežno kmetijska popisna okrožja. V pretežno obrtnih popisnih okrožjih morajo trgovske zbornice prevzeti popisovanje, sicer pa je izvršitev popisa stvar okrajnih glavarstev. Za posamezna popisna okrožja se imenuje jeden ali več popisovalnih komisarjev, katere nadzirajo revizorji. Popisovanje se bo vršilo po priklad-

nosti krajev ali od hiše do hiše, ali pa komisijsko, to se pravi tako, da komisar povabi prizadete stranke v občinsko pisarno. Tudi je dovoljeno, da se dostavijo strankam potrebni obrazci v lastno izpolnitev. Pri popisu obrtnih in kmetijskih obratov bo popisati vse obrtne obrate, tako vse trgovinske, industrijske, rudarske, rokodelske, stavbne obrate brez ozira na to, ali se plačuje od njih kaj davka ali ne in brez ozira na to, ali imajo oblastveno dovoljenje ali ne; nadalje bo popisati vse kmetijske obrate brez razlike njih obsežnosti, končno vse delavce na domu (Heimarbeiter), pri teh je misliti zlasti na domačo industrijo (sitarstvo, lončarstvo itd.) in pa na take osebe, ki izdelujejo obrtne izdelke na lastnem domu, pa za tuj račun. Uporabljali se bodo sledeči obrazci: obratne pole (Betriebsbogen) za obrtna, industrijska in trgovinska podjetja, pole o kmetijstvu (Landwirtschaftsbogen) za imetnike in zakupnike kmetijskih obratov ter listi za delavce na domu. Popis se prične, kakor rečeno, dne 3. junija l. 1902 in ga je dovršiti v teku treh tednov. Popisovalni komisarji, vršeč svoj posel, ne smejo popraševati po premoženju in dohodninskih razmerah. Zakon o obratnem popisu izrecno poudarja, da se napovedi, ki so se podale ob popisovanju, ne smejo porabljati za namene davčne uprave. Kdor bi se podpisu odtegnil ali namenoma krivo izpovedal, kaznuje se z globo do 50 kron.

Bližnja obratna štetev je največje važnosti za spoznavanje naših pridobitnih razmer in naprav; ako se uspešno izvrši, poda date, ki nudijo edino zanesljivo podlago za velike in dalekosežne gospodarske reforme. Zategadelj je želeti, da so prizadeti sloji napram popisovalnim organom zaupljivi in uslužni, kajti le tako jim je mogoče izvesti z uspehom tako veliko in težavno nalogo. Zaupljivost in odkritost od strani interesiranih državljanov pa je tem umestnejša, ker se jim ni bati, da se napovedi porabijo za namene finančne uprave.

Kmetijstvo.

Kako obvarujemo vinsko trto pomladanskega mraza?

Pomladanski mrazovi nastopajo po največ meseca velikega travna, navadno ob času ledene trojice, Pankracija, Servacija in Bonifacija, ter morejo za jednega jutra ves vinski pridelek v deželi uničiti.

Izkušnje so pokazale, da preti največja nevarnost od pomladanskih mrazov v jasnih nočeh, kadar v zraku ni vetra in na nebu nobenih megel. Dostikrat pade v takih nočeh že pozno zvečer termometer na 1 do 2 stopinji (Reaumur) nad ničlo in bati se je, da se zniža pri stanovitnem mirnem zraku do štirih zjutraj do 0, torej do ledišča.

Nevarnost je največja malo pred svitom. Obtore je ohlajenje najsilneje in traja tako dolgo, da se prikažejo prvi solnčni žarki. Ponajveč gre samo za jedno ali dve uri, ko potrebujejo rastline naše pomoči.

Za proizvodnjo dima nam služijo najrazličnejše tvarine, na pr. pirnica ali drugi pleveli, ki smo jih za kopí nabirali in na kupčke znosili, nadalje na pol segniti slamnati gnoj, najboljši je konjski, zeleno vejevje, smola, katran (žgana smola), zmešan s piljevino (žagovino) in ostružimo (oblanjem) ter čreslo.

Vse tvarine, od katerih se kadi gost, debel in težak dim, morejo se s pridom uporabljati za kajenje.

Takozvane smolne hlebčke si naredi lahko vsakdo sam, ako si kupi smolnih odpadkov v pivovarnah (100 kg 8 do 9 kron). V železni posodi jih je treba raztopiti in raztopini dodati ravno toliko ostružine, dvakrat toliko piljevine, nekaj čresla in prahu od navadnega premoga. Kadar primešavaš te zmesi, pazi, da ti ostane vse v posodi; na vsak način moraš ogenj poprej pogasiti.

Nastalo mešanico vliješ v hlebaste globeli, ki si ji napravi v tleh, da se ondi strdi. Ti smolni hlebčki se dajo spraviti, kamor treba in so za kajenje prav pripravi.

Kajenje samo pa se izvršuje tako, da naredimo po vseh vinorodnih krajih povsod, kjer je mesto za to (na vseh potih, dragah, križpotih, gnojiščih, širokih mejah itd.) od imenovanih tvarin kupčke. Kjer kadimo s smolnimi hlebčki, treba je napraviti v zemlji primernih lukenj in jih napolni z njimi.

Kadar prirejamo kurišča, moramo gledati na to, da so najmanj 15 do 20 m oddaljena drugo od drugega in da niso preblizu trt.

Pripravljene kupčke užigamo najlažje tako, da položimo k vsakemu nekaj slame in jo zanetimo. Tudi smolnate treske so za užiganje prav dobre.

Največ uspeha bodo imeli ondi, kjer kadijo vsi v obližju stanujoči vinogradniki, kajti v tem slučaju se vleže nepretrgana odeja od dima nad vso vinorodno okolico. Ako pa kadijo le posamezniki, morajo, če je količkar mogoče, ves vinograd s kurišči obkoliti in premrežiti.

Ako so se odločile po vinorodnih krajih občine za skupno kajenje, treba jim je odbora, ki oskrbi tvarine za kajenje, določi kurišča, skrbi za to, da se spravi kurivo na določena mesta, in za sposobne stražnike. Ti se podajo v nevarni noči na dano znamenje (s trobento) takoj na poprej določena mesta in začnejo zažigati kupčke.

Znamenje se pa naj da šele potem, ako je padel termometer, ki visi približno 1 m nad zemljo na plamen, po polnoči pod 0. V tem slučaju naj se zažgo kupčki, ko se jame svitati (okolo tretje ure).